

Kaitseministri määruse „Sõjarelvade, relvasüsteemi, sõjarelvade laskemoona ja lahingumoonade ning nende osade, sealhulgas oluliste osade ning komponentide täpsustav loetelu ja liigitus“ eelnõu

SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse relvaseaduse (edaspidi ka *RelvS*) § 83³ lõike 3 alusel.

Uue määruse kohaselt on võimalik eristada sõjarelvi, relvasüsteeme, sõjarelvade laskemoona ja lahingumoonade ning nende osasid ja olulisi osasid.

Varasemalt puudus RelvS-is täpne loetelu, mis oleks sätestanud RelvS § 83³ lõikes 1 toodud sõjarelvade osad ja nende liigituse. Õigusselguse huvides on oluline mõista, milline relv kuulub RelvS § 83³ lõikes 1 nimetatud sõjarelvade liigi alla ning millistest osadest see relv koosneb. Sarnane olukord on RelvS-is sõjarelvade laskemoona ja lahingumoonade, kuivõrd RelvS 11¹. peatükis ei ole seni sõjarelvade laskemoona liigitatud ega komponente ja osasid olulistest osadest eristatud.

Uues relvaseaduse redaktsioonis¹ on sisustatud relvasüsteemi mõiste.² Sellest tulenevalt eristatakse käesolevas määruses ka relvasüsteemi osasid olulistest osadest, kuivõrd sellest sõltub, millistel juhtudel on nõutav RelvS § 83³³ alusel sätestatud tegevusluba.

Käesoleva määrusega kehtestatud sõjarelvade, sõjarelvade laskemoona ja lahingumoonade ning nende osade ja oluliste osade täpsustav loetelu ja liigitus on mõeldud tegevusloa andjale, tegevusloa taotlejale ja isikule, kes tegutseb või soovib tegutseda kaitsetööstuse valdkonnas ja kelle tegevus võib olla seotud sõjarelvade, relvasüsteemide, sõjarelvade laskemoona ja lahingumoonade ning nende osade käitlemisega. Määrus annab selgemad juhised ja ühtse arusaama sellest, milliste sõjarelvade, relvasüsteemide, sõjarelvade laskemoona ja lahingumoonade osade käitlemine kuulub või ei kuulu loakohustuse alla, vähendades tõlgendusriske ja toetades ühtlustatud järelevalvepraktikat.

Määruse ülesehitus järgib RelvS § 83³ struktuuri, kus on välja toodud sõjarelvade liigitus ning seejärel relvasüsteemi, lahingumoonade ja sõjarelvade laskemoona mõisted. Sõjarelvade liikide, relvasüsteemide, lahingumoonade ja sõjarelvade laskemoona puhul eristatakse osi ja olulisi osi.

Käesolevast määrusest on välja jäetud RelvS § 83³ lg 1 p-s 4 nimetatud sõjarelv ning selle osade liigitus ja loetelu. Tegu on relvaga, mis ei kuulu eelnimetatud lõike eelnevate punktide ja sõjarelvade liikide alla, ent mille käsitlemine võib olla põhjendatud sõjarelvana. Selline sõjarelv võib olla näiteks laserrelv või relv, mis kasutab laskmiseks elektromagnetvälja (ingl k *rail gun*). Seadusandja on jättnud nimetatud punktiga sõjarelvade liikide loetelu lahtiseks, võimaldades tulevikus liigitada sõjarelvade alla ka selliseid käsituli relvade, raskerelvade ja relvasüsteemide hulka mittekuuluvaid relvi, mis ei ole tänasel hetkel tehnoloogiliselt välja arendatud või on senini tundmatud. Seetõttu ei ole võimalik ka sellise sõjarelvade osasid, sealhulgas olulisi osasid, välja tuua ega prognoosida. Selliste sõjarelvade puhul saab RelvS §-s 83³⁶ nimetatud komisjon (edaspidi ka *tegevusloa andja*) hinnata, millised relva osad on olulised ja millised mitte,

¹ Relvaseadus, RT I, 12.12.2024, 3. – <https://www.riigiteataja.ee/akt/112122024003>.

² RelvS § 83³ lg 1¹. – <https://www.riigiteataja.ee/akt/112122024003>.

kasutades selleks teiste sõjarelvaliikide analoogiat. Käesoleva määruse tähenduses ei hõlma muu relv, mis ei ole tulirelv, infotöötlussüsteemide programme, st erinevaid tarkvara lahendusi küberrünnete toimepanemiseks.

Eesmärk on kindlustada, et vaid sõjarelvade, sõjarelva laskemoona ja lahingumoonaga oluliste osade ning komponentide käitlemine on allutatud tegevusloa menetlusele ja järelevalvele ning muude osade puhul on isikutel majandustegevuse vabadus. Sõjarelvade, relvasüsteemide, sõjarelva laskemoona ja lahingumoonaga olulised osad võivad valedesse kättesse sattudes olla ohuks riigi julgeolekule ja avalikule korrale. Kaasnev eesmärk on vähendada RelvS § 83³⁶ nimetatud komisjoni loamenetlusega seotud töökoormust. Komisjoni liikmed ei pea kulutama nii palju aega mitmetimõistetavate osade defineerimisele. Samuti on eesmärk luua suuremat õigusselgust valdkonnas ning kujundada kaitsetööstusettevõtteid soosiv ärikeskkond, kus ettevõtete tegevusele seatakse ranged nõuded vaid selgelt piiritletud juhtumitel. Nii vähendatakse ka riski, et isikud eksivad relvaseaduse sõjarelvade, relvasüsteemide, sõjarelva laskemoona ja lahingumoonaga seotud nõuete vastu.

Määruse koostamisel on aluseks võetud Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määrus nr 171 „Sõjaliste kaupade nimekiri“ lisa 1.³

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Kaitseministeeriumi kaitsetööstuse arendamise erinõunik Indrek Sirp (indrek.sirp@kaitseministeerium.ee) ja õigusosakonna nõunik Elise Saar (elise.saar@kaitseministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Anu Rooseniit (anu.rooseniit@keeletoimetus.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Paragrahviga 1 sätestatakse määruse kohaldamis- ja reguleerimisala.

Lõikes 1 on sätestatud määruse reguleerimisala. Määrusega kehtestatakse sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoonaga osade, oluliste osade ning komponentide loetelu ja liigitus. Sõjarelva puhul tähendab see RelvS § 83³ lõikes 1 nimetatud relvade (käsitulirelvad, raskerelvad ja muud relvad, mis ei ole tulirelvad) ja nende oluliste osade liigitust. Kuna 01.01.2025 jõustunud RelvS redaktsiooniga sisustati „relvasüsteemi“ mõiste (RelvS § 83³ lg 1¹), siis sätestatakse määruks relvasüsteemi osad ja olulised osad. Lisaks kohaldatakse määrust ka RelvS § 83³ nimetatud lahingumoonaga komponentidele (RelvS § 83³ lg 2) ja sõjarelva laskemoona (RelvS § 83³ lg 2¹) olulistele osadele ja komponentidele.

Õigusselguse huvides on oluline märkida, et RelvS § 83² lõike 1 alusel tuleb sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoonaga olulisi osi käsitleda samaväärselt sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona või lahingumoonaga. Kõik nõuded, mis kehtivad sõjarelvadele, kehtivad ka sõjarelva olulistele osadele. Samamoodi kehtivad kõik relvasüsteemile, sõjarelva laskemoonale ja lahingumoonale kohalduvad nõuded ka nende olulistele osadele, kui RelvS-is ei ole sätestatud teisiti. Sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoonaga käitlemine RelvS 11¹. peatüki tähenduses on sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoonaga valmistamine, võõrandamine,

³ Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määrus nr 171 „Strateegiliste kaupade nimekiri“, lisa 1. – [SÕJALISTE KAUPADE NIMEKIRI \(riigiteataja.ee\)](http://sõjaliste.kaupade.nimekiri.ee).

soetamine, kandmine, hoidmine, edasitoimetamine, vedu, hävitamine või sõjarelvaparandamine, ümbertegemine, lammutamine või laskekõlbmatuks muutmine.

Lõike 2 kohaselt kohaldatakse määrust ka poolvalmis olulistele osadele ehk lõpuni töötlemata toorikutele. Lõpuni töötlemata toorikute sisustamisel tuleb lähtuda Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse⁴ definitsioonist, mille kohaselt on poolvalmis olulised osad (ingl *semi-finished essential components*) sellised olulised osad, mis ei ole valmis vahetuks kasutamiseks ja mille kuju või kontuur sarnaneb vastava valmis olulise osa omaga ning mida saab, välja arvatud erandjuhtudel, kasutada üksnes selleks, et ehitada neist valmis olulised osad. RelvS § 21 lõikes 1¹ on sätestatud, et tulirelva oluliste osadena käsitletakse ka lõpuni töötlemata toorikuid.⁵ Sarnaselt tulirelva lõpuni töötlemata toorikutega kohaldatakse samu põhimõtteid ka sõjarelva ja relvasüsteemi lõpuni töötlemata osadele ja olulistele osadele. Näiteks võib olla poolvalmis oluline osa automaatrelva vintraud, mille puhul on raua mõõtmed sarnased vintraua lõplike mõõtmetega ning rauda on puuritud auk, millesse on juba ka vint lõigatud. Samas vintraua mõõtmetega metallist toru, millele ei ole vinti sisse lõigatud, ei saa pidada veel poolvalmis vintrauaks ega seega vintraudse tulirelva oluliseks osaks. Samuti on toorikuga ja poolvalmis olulise osaga tegemist juhul, kui muidu valmis töödeldud olulisel osal on puudu seerianumber.

Määrust ei kohaldata RelvS §-des 18 ja 19 nimetatud relvadele, laskemoonale ja nende osadele, sealhulgas olulistele osadele ning komponentidele (**lõige 3 punkt 1**). Sealhulgas ei loeta käsitlurelvaks piiramata (RelvS § 18) ja piiramata (RelvS § 19) tsiviilkäibega relvi. Tegu on RelvS eriregulatsiooniga, millele ei kohaldu sõjarelvadele sätestatud piirangud, välja arvatud juhul, kui seaduses või muus õigusaktis on sätestatud teisiti.

Määrust ei kohaldata õppemoonale (ka õppelaskemoon, õppepadrun; ingl k *dummy round, dummy ammunition, inert*) (**punkt 2**). Õppemoon on õppevahend, mis väliselt sarnaneb sõjarelva laskemoona või lahingumoonaga, kuid mis ei sisalda sõjalise laskemoona ega lahingumoonaga olulisi komponente (st püssirohtu, lõhkeainet, süতিক, süütekapslit) ega harjutusmoonaga komponente. Õppepadrun võib olla näiteks alumiiniumist padrunikujuline ühes tükis ese. Õppegranaat võib olla välimuselt granaadiga sarnanev ese, milles puudub keemiline või pürotehniline aine. Õppemoona võib kasutada siseruumides, selle kasutamine on täiesti ohutu.

Samuti ei kohaldata määrust sellisele harjutusmoonale (ka treeningmoon; ingl k *blank ammunition, training ammunition*), mis on spetsiaalselt loodud ohutuks harjutamiseks ja mis ei sisalda sõjarelva laskemoona või lahingumoonaga olulisi komponente (**punkt 3**). Harjutusmoon on sõjarelva laskemoona või lahingumoonaga välimuselt sarnanev spetsiaalselt harjutamiseks loodud ja surmava kineetilise mõjuta moon, mis sisaldab vähesel määral keemilist või pürotehnilist ainet sõjarelva laskemoona ja lahingumoonaga matkimiseks mõeldud paugu, suitsu, valguse vms efekti tekitamiseks. Harjutusmoon võib näiteks olla paukpadrun, harjutusgranaat, lõhkepakett, tankitõrjeraketi müraimitaator. Paukmoon (ka paukpadrun) sisaldab väheses koguses püssirohtu ja süতিক, selle eesmärk on paugu ja relva tagasilöögi matkimine. Harjutusmoonal võib olla ka kuul või lendkeha, mis relvast lastes välja lendab, kuid mis ei ole

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2025/41, 19. detsember 2024, mis käsitleb tulirelvade, oluliste osade ja laskemoona impordi-, ekspordi- ja transiidimeetmeid, millega rakendatakse rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni täiendava tulirelvade, nende osade ja laskemoona ebaseaduslikku valmistamist ja nendega ebaseaduslikku kauplemist tõkestava ÜRO protokolli (ÜRO tulirelvade protokoll) artiklit 10 (uuesti sõnastatud), artikkel 2 punkt lg 1 p 6. – <http://data.europa.eu/eli/reg/2025/41/oj>.

⁵ Relvaseadus, RT I, 12.12.2024, 3, § 21 lg 1¹. – <https://www.riigiteataja.ee/akt/112122024003>.

surmava mõjuga. Selline harjutusmoon on näiteks FX-lisaseadmega relva moon (ingl k *FX simunition*).

Harjutusgranaati kasutatakse käsigranaadi käsitlemise õpetamiseks ja plahvatuse imiteerimiseks.⁶ Harjutusmoonale, mis sisaldab sõjarelvade laskemoona või lahingumoonade olulisi komponente, näiteks sõjarelvade laskemoonade valmistatud sütitid või sõjarelvade laskemoonaga samaväärses koguses püssirohtu, kohaldatakse käesolevat määrust.

Paragrahvis 2 sätestatakse käsituli relvade osad ja olulised osad.

Lõikes 1 sätestatakse käsituli relva mõiste. Selle kohaselt on käsituli relv kuni 40 mm (kaasa arvatud) kaliibriga tulirelv, mida inimene suudab kanda ja käsitseda täiendava varustuse või püsivalt relvaalusele kinnitamata. Käsituli relv on üks sõjarelvade liik, mis on nimetatud RelvS § 83³ lg 1 p-s 1. See võib olla nii automaat- kui poolautomaattulirelv, nii sile- kui vintraudne tulirelv. Relva käsituli relvana määramisel on olulised kaks asjaolu, mis üldjuhul peavad mõlemad koos esinema. Esiteks relva kaliiber, mis jääb vintraudse relva puhul alla 12,7 mm (kaasa arvatud) ja sileraudse relva puhul alla 20 mm. Ainus erand on 40 mm ühelasuline või poolautomaatne madala algkiirusega püstolgranaadiheitja, mida saab käsitseda üks inimene käest laskmiseks ning mida käesoleva määruse tähenduses peetakse käsituli relvaks. Automaatne kõrge algkiirusega 40 mm granaadiheitja, mille kasutamine eeldab püsivat kinnitust relvaalusele, kuulub antud määruse mõttes raskerelvade hulka.

Teine määrav asjaolu käsituli relva määramisel on, et üks inimene suudab relva kanda ja käsitseda seda püsivalt relvaalusele kinnitamata. Relvaalus on relva toetav mehhanism või seade, mis võimaldab sellele paigaldatud relva stabiliseerida, sihtida ja selle tulesuunda seada. Relvaalus toetab iseseisvalt relva kogu massi ulatuses. Seega relvaalus ei ole antud juhul harkjalg, mida kasutatakse relva osaliseks toetamiseks enamasti relvaraua alt. Üldiselt on käsituli relv valmistatud käsitsi kasutamiseks ehk käest laskmiseks ühe inimese poolt. Samas, käesoleva määruse tähenduses on käsituli relv ka selline relv, mida üks inimene võib küll suuta iseseisvalt kanda ja käsitseda, kuid mis on mõeldud kasutamiseks meeskonna poolt (nt kerge- ja raskekuulipildujad).

Lõikes 2 sätestatakse käsituli relvade liigitus, põhinedes kas relva kaliibril või käsituli relva otstarbel. Liigitus tugineb osalt Euroopa sõjaliste kaupade nimekirjas⁷ toodud liigitusele.

Esiteks käsitletakse käesoleva määruse tähenduses käsituli relvana sellist relva, mis on vintraudne automaattulirelv kaliibriga 12,7 mm (kaasa arvatud) või alla selle (**punkt 1**). Sätestatud kaliibri piir eristab vintraudseid käsituli relvi vintraudsetest raskerelvadest vastavalt ML1- ja ML2-kategooria eristamisele.⁸

Käesoleva määruse tähenduses on käsituli relvad näiteks järgmised vintraudsed automaattulirelvad:

- 5,56 mm automaat R-20;

⁶ Lahingu- ja treeningmoonade, matkeseadmete ning sihtmärkide käsitlemine ohutuseeskiri 2.8. Kaitseväe peastaap väljaõppeosakond. Tallinn, lk 4 – https://www.kaitseliit.ee/files/kaitseliit/img/files/OE_2_8_Lahingu-ja_treeningmoonade_matkeseadmete_ning_sihtmärkide_käsitlemine_ohutuseeskiri.pdf.

⁷ Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määrus nr 171 „Strateegiliste kaupade nimekiri“, lisa 1. – [SÕJALISTE KAUPADE NIMEKIRI \(riigiteataja.ee\)](https://www.riigiteataja.ee/akt/2011/171).

⁸ Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määrus nr 171 „Strateegiliste kaupade nimekiri“, lisa 1, kategooria ML1 ja ML2. – [SÕJALISTE KAUPADE NIMEKIRI \(riigiteataja.ee\)](https://www.riigiteataja.ee/akt/2011/171).

- 7,62 mm kuulipilduja MG-3;
- 5,56 mm automaat Galil AR;
- 5,56 mm kergekuulipilduja Negev;
- 9 mm püstolkuulipilduja HK MP-5A2;
- 12,7 mm raskekuulipilduja Browning M2.⁹

Järgmisena on võimalik käsituli relvi liigitada vastavalt sellele, kas tegu on poolautomaatsel või ühelasulise vintraudse käsituli relvaga, mis peab olema konstrueeritud, valmistatud, määratud või kohandatud sõjalisel otstarbel kasutamiseks (**punkt 2**).

Poolautomaatsel käsituli relvana mõistetakse tulirelva, mis laeb ennast automaatselt iga kord pärast lasku ja millega saab päästiku ühekordsel vajutamisel teha ainult ühe lasu.¹⁰ Ühelasuline käsituli relv on ilma padrunitalveta tulirelv, mida laetakse enne iga lasku, pannes padrunit käsitsi padrunitessa või relvaraua tagaosas olevasse laadimiskohta.¹¹

Sõjalisel otstarbel konstrueeritud vintraudne käsituli relv on poolautomaatne või ühelasuline relv, mis on algselt kavandatud, projekteeritud ja välja töötatud või hiljem kohandatud sõjaliseks kasutamiseks. Sellise relva tehnilised omadused ja konstruktsioon on välja töötatud sõjalist kasutuseesmärki silmas pidades. Sõjaliseks otstarbeks määratud vintraudne käsituli relv, mis on kas poolautomaatne või ühelasuline, võib olla näiteks 7,62 mm poolautomaatne vintpüss M-14.

Sõjalisel otstarbel valmistatud käsituli relv on ka selline käsituli relv, mis on valmistatud sõjaliseks kasutuseks, eelkõige juhtudel, kui selline käsituli relv või selle oluline osa vastab mõnele kindlale sõjalisele standardile (näiteks mõni NATO STANAGi standard).

Punktis 3 on toodud eraldi välja sileraudsed relvad kaliibriga alla 20 mm. See hõlmab ML1 nimekirja sõjaliseks otstarbeks konstrueeritud sileraudseid käsituli relvi kaliibriga alla 20 mm.

Sõjaliseks otstarbeks konstrueeritud sileraudne tulirelv kaliibriga kuni 40 mm (kaasa arvatud) on näiteks 12 kaliibriga (18,53 mm) pumppüss Benelli M3T.

Punktis 4 on toodud eraldiseisva käsituli relvaliigina välja 40 mm kaliibriga madal algkiirusega püstolgranaadiheitja, mis on enamasti vintraudne, kuigi võib olla ka sileraudseid mudeleid. Püstolgranaadiheitja on loetud käsituli relvade hulka seetõttu, et see relv on mõeldud ühe inimese poolt käest laskmiseks, selle laadimine toimub täielikult käsitsi või poolautomaatselt ning selle relva mõju on väiksem raskerelvade mõjust, sh 40 mm kaliibriga automaatsest kõrge algkiirusega granaadiheitjast. 40 mm madala algkiirusega granaadiheitjad on näiteks BT GL-06 ja M-203.

⁹ Näide Eesti Kaitseväes kasutuses olevatest käsituli relvadest. – <https://mil.ee/kaitsevagi/tehnika/relvad/kasituli relvad/>.

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2021/555, 24. märts 2021, relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta (kodifitseeritud tekst), I lisa IV d. – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/ALL/?uri=CELEX:32021L0555#:~:text=%E2%80%9Epoolautomaatne%20tulirelv%E2%80%9C%C2%A0%E2%80%93%C2%A0tulirelv%2C%20mis%20laeb%20ennast%20automaatselt%20iga%20kord%20p%C3%A4rast%20lasku%20ja%20millega%20saab%20p%C3%A4%C3%A4stiku%20%C3%BChekordsel%20v%C3%A4rta%20ainult%20%C3%BChe%20lasu%3B.>

¹¹ *Ibid*, I lisa IV f.

Punkti 5 alusel on võimalik liigitada käsituli relvi vastavalt sellele, kas sellises relvas kasutatakse kestavaba ehk hülsita laskemoona. Üheks selliseks näiteks on Heckler & Koch G11.

Paragrahvis 3 nimetatakse käsituli relva osad ja olulised osad.

Käsituli relva osad kattuvad RelvS § 20¹ lõikes 1 (**lõige 1**) nimetatud tulirelva osadega. Tulirelva alla kuulub ka sõjarelv, kuivõrd tegemist on relvaga, mis on ette nähtud või mis on kohandatud püssirohugaaside, põlemisgaaside või plahvatusgaaside tulemusena tekkinud gaasisurve toimel suunatult välja laskma lendkeha.¹²

Esimesse lõikesse on lisatud „sulgur“, mis on nimetatud RelvS § 21 lõikes 1 tulirelva ühe olulise osana, ent RelvS § 20¹ lg 1 osade nimekirjas seda ei ole. Sulgur on relva üks oluline osa, mille eesmärk on padruni laadimine relvarauda ning pärast lasu sooritamist tühja kesta väljutamine.

Lõike 2 eesmärk on eristada käsituli relva olulised osad, mis on määratletud RelvS § 21 lõikes 1.

Paragrahvis 4 on sätestatud raskerelva mõiste ja selle liigitus. Punkti 1 kohaselt loetakse raskerelvadeks sileraudsed relvad kaliibriga üle 40 mm või muud relvad, mille kaliiber ületab 12,7 mm. Liigituse aluseks on strateegiliste kaupade nimekirja lisas 1¹³ toodud kaliibripõhine eristus. Raskerelvadeks võivad olla tulirelvad, millel on kas vint- või sileraudne relvaraud, aga ka näiteks raketiheitjad või -kompleksid, millel on relvaraua asemel laskeseade. Raketiheitjat ja raketikompleksi eristatakse käesolevas määruses nii, et raketiheitja on suurem süsteem, mille laskeseade on paigaldatud näiteks sõidukile või ka laevale. Raketikompleks on raketiheitjast väiksem, see võib olla ühe inimese poolt kasutatav raskerelv (nt Javelin tankitõrjeraketi laskeseade või Mistrali õhutõrjeraketi laskeseade). Raskerelvad on käsituli relvadest suurema massi, tugevama tulejõu, pikema laskeulatusega, enamasti paigaldatud relvaalusele, -platvormile või alusvankrile ning käsitsetavad üldiselt meeskonna poolt.

Lõikes 2 tuuakse loetelu raskerelvadest. Nendeks on (koos näidetega):

- kahur – 23 mm õhutõrjekahur ZU-23-2, 35 mm Bushmaster III kiirlaskekahur, kaksikkahur 35 mm Oerlikon GDF;
- haubits – 155 mm K9 liikurhaubits, 122 mm D-30 järelveetav haubits;
- suurtükk – 105 mm LG1;
- miinipilduja – 81 mm miinipilduja B-455, 81 mm M252, 120 mm miinipilduja M/41D;
- granaadiheitja – 84 mm tankitõrjegranaadiheitja Carl Gustav, 40 mm tankitõrjegranaadiheitja M-69, Panzerfaust 3;
- raketiheitja – mitmikraketiheitja M142 Himars, Puls (122–370 mm), Blue Spear laevatõrje raketiheitja;
- raketikompleks – lähimaa õhutõrjeraketikompleks Mistral, tankitõrjeraketikompleks Javelin ja Milan 2;
- tagasilöögita relv – 106 mm TT-kahur M40A1.

Raskerelvaks ei loeta sellist pürotehniliste toodete (pürotehnilise moona) heitjat ega gaasiheitjat (**lõike 3 punktid 1 ja 2**), millest ei ole võimalik lasta surmavat lahingmoona (näiteks

¹² RelvS § 11 p 1, RT I, 12.12.2024, 3. – <https://www.riigiteataja.ee/akt/112122024003>.

¹³ Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määrus nr 171 „Strateegiliste kaupade nimekiri“, lisa 1. – [SÕJALISTE KAUPADE NIMEKIRI \(riigiteataja.ee\)](https://www.riigiteataja.ee/akt/112122011001).

kildgranaate) ega tekitada kineetilist surmavat mõju. Sellised heitjad on näiteks soomukitele, lahingumasinatele või tankidele paigaldatud seadmed, mis kujutavad endast enamasti lühikeste torude komplekti. Heitja lasketorud on sõiduki kerele kindlasse asendisse fikseeritud, seega ei ole võimalik granaatide lennutrajektoori või maandumiskohta täiendava sihtimisega muuta.

Pürotehnilise moona heitjad töötavad järgmisel põhimõttel: kui sõidukis vajutab isik initsieerimisnupule, saab heitjasse paigaldatud moon (näiteks suitsugranaat) läbi lasketoru oma kontaktvõõle elektriimpulsi. Elektriimpulss initsieerib suitsugranaadi põhjas oleva paiskelaengu, mis heidab granaadi sisu heitja torust välja, jättes tühja hülsi torru.

Osa heitjaid on sellised, mis võimaldavad lasta lisaks pürotehnilisele moonale surmavat moona. Selleks otstarbeks võib näiteks lasketorus olla täiendav kontaktvõõ, millega initsieeritakse surmava moona väljaheitmine. Sellise funktsionaalsusega heitjad on raskerelvad, välja arvatud juhul, kui nende surmava moona heitmise funktsionaalsus on püsivalt deaktiveeritud, mistõttu heitjast ei ole võimalik surmavat moona lasta.

Heitjates kasutatav sõjaliseks otstarbeks mõeldud pürotehniline moon, sh valgus- ja suitsugranaadid, on lahingumoon.

Oluline on eristada pürotehnilise moona ja gaasiheitjaid tavapärastest granaadiheitjatest, mis on sätestatud määruse § 4 lõike 1 punktis 5. Granaadiheitjad on mõeldud sihitatult surmava moona laskmiseks, kuigi neist saab lasta ka pürotehnilist moona. Sõidukitele paigaldatud pürotehnilise moona heitjat ei saa sihtida ning moona laskeulatus on piiratud. Pürotehnilise moona ja gaasiheitjate kasutuseesmärk võib olla mittesõjaline, näiteks võivad politseijõud neid kasutada rahutuste ohjamiseks.

Paragrahvis 5 on sätestatud raskerelva osad ja olulised osad. Raskerelvade osad on kujutatud lahtise nimekirjana, kuivõrd raskerelval saab olla rohkem osasid, kui on käesolevas määruses nimetatud (**lõikes 1**). Kahuri, haubitsa ja suurtüki osad on funktsioonilt võrreldavad tavapärase käsituli relva osadega. Laskmis- ja päästmisfunktsioonidelt on vajalikud relvaraud, relvaraam, relva lukk ja lukukoda ning kaitseriiv sarnaselt käsituli relvadega (**punktides 1–6**). Lisaks võib raskerelva osaks olla relvaplatvorm või alusvanker, sihtimis- ja tulejuhtimisseadmed (**punktides 7–9**). Näiteks Eesti Kaitseväge relvastuses oleval 120 mm miinipildujal M/41D on lisaks relvarauale tugiplat, harkjalg, sihtimisseadmena sihik ja alusvanker. Sarnaselt käsituli relvadega on märgitud raskerelva osana adapter, mis on vastavalt RelvS § 21 lg 4 relvarauda paigutatav relvaraud või vahetatav mehhanism.

Raskerelvade alla kuuluvad raketiheitjad ja raketikompleksid, mis üldiselt ei koosne samasugustest osadest kui kahur, haubits, suurtükk ja miinipilduja. Raketiheitja ja raketikompleksi peamine osa on laskeseade (**punktides 10 ja 11**), mis koosneb omakorda paljudest eri osadest. Raketikompleksi või -heitja osa võib olla ka relvaplatvorm (nt kolmjalg, mast). Mistrali raketikompleksi osa on lisaks laskeseadmele näiteks relvaplatvorm, mis koosneb ülalafetist, alalafetist, mastist ja istmest.¹⁴ On ka selliseid Mistrali laskeseadmeid, mis on mõeldud ühe inimese poolt õlalt laskmiseks.

¹⁴ Peeter Päär. Õhutõrje raketirühma (Mistral) kasutamine jalaväepataljoni koosseisus. Lõputöö. KVÜÕA, Tartu, 2009, lk 10. Saadaval ://ilias.mil.ee/ilias.php?baseClass=ilrepositorygui&cmd=sendfile&ref_id=29302. Lõputöös on tervet raketikompleksi nimetatud laskeseadmeks. Antud määruse mõttes on laskeseade vaid kitsalt see seade, mille küljest rakett lendu lastakse (lõputöös on seda kutsutud elektroonikakeskuseks).

Punkt 12 sätestab raskerelva osade loetelu puhul avatud nimekirja, mille kohaselt võib raskerelval olla ka muid osi, mida ei ole käesolevas määruses ammendavalt loetletud.

Oluliste osade loetelu (**lõike 2 punktides 1–4**) koosneb relvarauast, relvaraamist, relva lukust, raketiheitja ja raketikompleksi laskeseadmest. Raketiheitja ja raketikompleksi laskeseadme puhul peetakse silmas seadet, mille seest või küljest rakett välja lastakse ning mis on varustatud sihtimis- ja tulejuhtimisseadmetega, samuti mehaaniliste seadmetega, mis võimaldavad laskeseadmel võtta vajaliku tulesuuna ja laskenurga. Raketiheitjate ja raketikomplekside puhul võivad sihtimis- ja tulejuhtimisseadmed olla ka täielikult või osaliselt lahingumoonas ehk raketi sees (nt Javelini tankitõrjeraketi puhul).

Raketiheitja ja raketikompleksi laskeseade on raskerelva oluline osa vaid täiskomplekteerituna. Laskeseadme üksikud osad (nt kaamerad, kaugusmõõtjad, elektroonika, tarkvara, elektriseadmed, raketitoru (ingl k *tube*, *canister*) eraldiseisvalt ei ole raskerelva olulised osad. Täiskomplekteeritus tähendab, et laskeseadmel on vastavalt tootja kirjeldusele täisfunktsionaalsus raketi laskmiseks.

Paragrahvis 6 on sätestatud relvasüsteemi osad ja olulised osad.

Lõikes 1 tehakse viide relvaseaduse § 83³ lõikele 1¹, mille kohaselt on relvasüsteem sõjarelva või mitme sõjarelva kombinatsioon koos relvasüsteemi toimimiseks vajalike osadega, sealhulgas sihtimis- ja tulejuhtimisseadmed ning relvaplatvorm.

Relvasüsteemi osadena (**lõike 1 punktides 1–4**) käsitletakse käesoleva määruse tähenduses sõjarelva, relvaplatvormi, sihtimis- ja tulejuhtimisseadmeid ning muid relvasüsteemi toimimiseks vajalikke osasid.

Relvasüsteemi ja selle oluliste osade valmistamine on RelvS § 83³³ lg 1 p 4 alusel loakohustusega tegevus. Relvasüsteemi valmistamine tähendab seda, kui relvasüsteemi oluline osa ehk RelvS § 83³ lg-s 1 nimetatud sõjarelv (käsituli-relv, raskerelv või muu relv, mis ei ole tulirelv) integreeritakse relvaplatvormiga (näiteks droon, paat, auto või muu platvorm) ning sihtimis- ja tulejuhtimisseadmetega, mis on füüsiliselt ühendatud relvasüsteemi sõjarelva ja relvaplatvormiga, misjärel on tegu tervikliku relvasüsteemiga RelvS § 83³ lg 1¹ tähenduses. Teisisõnu, relvasüsteemist saab rääkida siis, kui sõjarelv ning selle toimimiseks vajalikud sihtimis- ja tulejuhtimisseadmed on integreeritud relva platvormile ning relvasüsteem on täisfunktsionaalne.

Integreerimisena võib käsitleda käesoleva määruse tähenduses relvaplatvormi ja sõjarelva füüsilist ühendamist selliselt, et sõjarelv saab relvaplatvormi lahutamatuks osaks. Sealjuures ei ole välistatud, et sõjarelva kui relvasüsteemi olulist osa on võimalik relvaplatvormi küljest lihtsasti eemaldada.¹⁵ Omane funktsionaalsus ning relvasüsteemi kasutuseesmärk väljendub just selle koostalitlusvõimes saavutada relvasüsteemile omane eesmärk, mida ainuüksi sõjarelvaga ei suudetakse või see halvendaks selle efektiivsust. Oluline on sealjuures, et RelvS § 83³³ lõike 1 punktis 4 nimetatud relvasüsteemiks saab see alles siis, kui toodet valmistatakse eesmärgiga saada valmis terviklik relvasüsteem. Näiteks käsituli-relva kasutamine koos harkjalaga ei tee sellest veel relvasüsteemi. Samuti ei saa relvasüsteemiks pidada seda, kui näiteks miinipilduja on tõstetud sõidukile ning seda lastakse sõidukilt ilma et miinipilduja ning sõiduk oleks selleks spetsiaalselt kohandatud.

¹⁵ Kinnitusliideste kohta täpsemalt relvaplatvormi juures.

Relvasüsteem võib sarnaneda raskerelvaga, mis on samuti integreeritud platvormile koos sihtimis- ja tulejuhtimisseadmetega. Relvasüsteemi peamine erinevus raskerelvast tuleneb sõjarelva ja platvormi sobivusest ning integreerituse tasemest. Relvasüsteemi raskerelva saab üldiselt paigutada erinevatele platvormidele. Näiteks 35 mm Bushmaster kiirlaskekahur, mida on võimalik integreerida nii erinevatele jalaväelahingumasinatele kui ka laevadele. Samamoodi võib Blue Spear laevatõrje raketiheitjat integreerida nii maismaa- kui veesõidukitele. Samas iseliikuv haubits K9 on raskerelv, mille platvorm koos relva oluliste osadega moodustab terviku.

Relvasüsteemil on tulejuhtimis- ja sihtimisseadmed. Käesoleva lõike punktides 1–4 toodud osade loetelu ei ole lõplik, mis tähendab, et valmistajal on võimalik relvasüsteemile juurde lisada teisi seadmeid ja muid tehnilisi lahendusi (näiteks sidetehnilisi lahendusi või navigeerimisseadmeid).

Relvasüsteemi toimimiseks on üldiselt vajalikud tarkvaralised rakendused, mis toetavad relvasüsteemi sihipärast ja tulemuslikku kasutamist, enamasti on need rakendused tulejuhtimis- ja sihtimisseadmete koosseisus, kuid võivad olla kasutusel ka funktsionaalselt muude relvasüsteemi osade puhul. Relvasüsteemi tarkvara ei ole relvasüsteemi ega relvasüsteemi sõjarelva oluline osa.

Relvaplatvorm on käesoleva määruse tähenduses vee-, maismaa- või õhusõiduk või muu relvaalus, mis on valmistatud või kohendatud sõjarelva kinnitamiseks ning sõjarelva tulesuuna ja tulenurga juhtimiseks. Relvaplatvormiks loetakse näiteks nii sõiduk kui ka relvaalus, millele sõjarelv paigaldatakse. Relvaplatvormi valmistamine ei ole RelvS tähenduses loakohustusega tegevus, sest RelvS § 83³³ lg 1 p 4 mõttes ei ole tegu relvasüsteemi olulise osa valmistamisega.

Relvaplatvormi juurde loetakse ka sõjarelva kinnitamiseks ja ühendamiseks relvaplatvormiga vajalikud detailid ja elemendid (edaspidi ka *kinnitusliidesed*).

Sihtimisseade (ingl k *targeting device, system*) on seade või seadmete süsteem, mis koosneb optilistest ja mehaanilistest osadest. Sihtimisseadmete eesmärk on tagada sihtmärkide tuvastamine (tagades sealjuures nähtavuse erinevate ilmastikuolude korral), nende lukustamine (manuaalselt ja automaatselt) ja märgistamine erinevate sensorite abil. Sihtimisseadmed või -süsteem võimaldab kiiremat tule avamist sihtmärgi tabamiseks. Sihtimisseadmeks võib olla nii avatud rauast sihik, teleskoopsihik, peegeldussihik, holograafiline sihik, lasersihik või eelnimetatud sihikute kombinatsioon. Lisaks võivad sellel olla kaugusmõõtjad ja stabilisaatormehhanismid. Selliseid sihtimisseadmeid on võimalik paigaldada relvaplatvormile, samuti on võimalikud ka lahendused, kus sihtimis- ja tulejuhtimisseaded on integreeritud üheks tervikuks ning neid ei ole otstarbekas eristada.

Tulejuhtimisseade (ingl k *fire-control device, system*) on mehaaniline, elektrooniline või digitaalne seade või süsteem, mis on loodud sõjarelva või relvasüsteemi täpsuse ja efektiivsuse märkimisväärselt parandamiseks. See võimaldab relvaoperaatoril või -meeskonnal sisestada ja töödelda erinevaid andmeid, sealhulgas sihtmärgi asukohta, relva enda positsiooni, ilmastikuolusid ja muid laskeparameetreid, et arvutada ning määrata kindlaks relvatule täpne suund, kõrgus ja ajastus. Tulejuhtimisseadmed, eraldivõetuna või süsteemina, võivad hõlmata näiteks radareid, sonareid, stabiliseeritud kaameraid (sealhulgas termokaamerad, öövaatluskaamerad, muud sensorid), anemomeetreid, termomeetreid, baromeetreid, sidevahendeid. Lisaks on selle kõrval digitaalsed arvutusmehhanismid, mis aitavad arvutada projektiili optimaalset trajektoori.

Tulejuhtimisseadmeid kasutatakse mitmesugustel platvormidel, sealhulgas suurtükiväes, õhutõrjesüsteemides, mereväerelvadel, lennukitel, soomukitel, aga ka jalaväe relvastuses. Nende eesmärk on vähendada inimliku eksimuse võimalust ja suurendada tulesuunamise efektiivsust. Erinevalt sihtimisseadmetest, suudavad tulejuhtimisseadmed tagada relva täpsust väljaspool nägemisulatust (ingl k *beyond line of sight*).

Navigeerimisseadmed on seade või nende süsteem, mille kasutuseesmärk on koguda ja töödelda vastavalt relvasüsteemi asukohapõhistele andmetele, selle asukoha, liikumiskiiruse, suuna, orientatsiooni ja kõrguse.

Relvasüsteem on näiteks lahingutank, jalaväe lahingumasin, hävituslennuk, sõjalaev, laevatõrje raketisüsteem, keskmaa õhutõrje süsteem, tankitõrje raketisüsteem jne. Mõni suurem relvasüsteem võib koosneda mitmest väiksemast relvasüsteemist. Näiteks sõjalaeval võivad olla erinevad raketisüsteemid ja automaatkahurid. Kaitsetööstus areneb jõudsalt ning turule tuuakse pidevalt uusi tooteid ja tehnoloogiaid, sh uusi relvasüsteemide lahendusi. Näiteks kaugjuhitavad relvasüsteemid (ingl k *remote weapon station*), mille puhul laskja ja relv on füüsiliselt üksteisest eemal ning laskja tulistab pelgalt elektroonika abil. Sellise relvasüsteemi puhul on olulised nii relv, tulejuhtimiseks vajalik elektroonika, tarkvara kui ka muud seadmed, mis võimaldavad sellisel tervikul oma eesmärgi täita ja süsteemselt töötada. Teise näitena võib tuua mehitamata lahinguõhusõiduki (ingl k *unmanned combat aerial vehicle*), kus mehitamata õhusõidukit¹⁶, millele on paigaldatud sõjarelv, kasutatakse sihtmärgi hävitamiseks, kuid õhusõiduk ise ei hävi.

Relvasüsteemi olulisteks osadeks (**lõikes 2**) loetakse käesoleva määruse tähenduses sõjarelvad (käsituli-relv, raskerelv või muu relv, mis ei ole tulirelv). Muud relvad, mis ei ole tulirelvad, võivad näiteks olla laserrelvad või sellised relvad, mis kasutavad laskmiseks elektromagnetvälja (ingl k *rail gun*). Juhul kui muu relv, mis ei ole tulirelv, on paigaldatud relvaplatvormile ja integreeritud sihtimis- ja tulejuhtimisseadmetega, on antud määruse mõttes tegu relvasüsteemiga.

Paragrahvis 7 on nimetatud sõjarelva laskemoona mõiste ja selle komponentide loetelu. RelvS § 83³ lõike 2¹ kohaselt on sõjarelva laskemoon spetsiaalselt sõjarelvas kasutamiseks mõeldud laskemoon. Sõjarelva laskemoon hõlmab nii käsituli-relvade kui raskerelvade laskemoona. Sõjarelvadena liigitatud käsituli-relvad võivad olla sama kaliibriga kui tsiviilkäibes olevad tulirelvad, mistõttu ka nende laskemoon võib olla sama kaliibriga. Antud määru-ses peetakse seetõttu laskemoona puhul silmas sellist laskemoona, mis on valmistatud sõjarelvades kasutamiseks ning millel on sõjaline eesmärk. Sõjalist laskemoona eristatakse tsiviilkäibes kasutatavast laskemoonast muuhulgas sõjaliste standardite kaudu. Kui moon vastab sõjalise laskemoona standardile, siis on tegu sõjarelva laskemoonaga. Näiteks võib selleks olla 5,56 x 45 mm NATO laskemoon, mis vastab NATO standardile STANAG 4172 ning 7,62 x 51 mm NATO laskemoon, mis vastab standardile STANAG 2310. Nii on tagatud laskemoona ühildatavus ja kasutatavus erinevate sõjarelvade vahel, mida NATO riikides kasutatakse.

¹⁶ Mehitamata õhusõiduki mõistet on defineeritud ka järgmiselt: „Igasugune õhusõiduk, mis on võimeline lendu alustama ja sooritama kontrollitavat ja juhitavat lendu ning navigeerima ilma inimpiloodita pardal“. – SÕJALISTE KAUPADE ÜHINE EUROOPA LIIDU NIMEKIRI, mille nõukogu võttis vastu 24. veebruar 2025 (varustus, mis on hõlmatud nõukogu ühise seisukohaga 2008/944/ÜVJP, millega määratletakse sõjatehnoloogia ja -varustuse ekspordi kontrolli reguleerivad ühiseeskirjad) (millega ajakohastatakse ja asendatakse sõjaliste kaupade ühine Euroopa Liidu nimekiri, mille nõukogu võttis vastu 19. veebruaril 2024 (1)) (ÜVJP) (C/2025/1499). – https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=OJ:C_202501499.

Sõjarelvade laskemoon on terviklik moon, mille komponendid on püssirohi või muu paiskelaeng, lõhkeaine, sütik, kuul, haavel või muu lendkeha, süütekapsel, padruni- või mürsukest (**lõike 1 punktid 1–7**). Sõjarelvade komponentide loetelu vormistamisel on lähtutud laskemoona peamistest omadustest, mis täidavad selle funktsionaalsust ja lõpp-eesmärki. Seega on loetletud püssirohi kui enamlevinud paiskelaengu koostisaine (**punktis 1**), mis annab kuulile või mürsule algkiiruse. Süüteahela tekitamiseks lõhkeelaengus on vajalik sütik (**punktis 2**) ning süütekapsel teatud raskerelvade paiskelaengu süütamiseks (**punktis 5**). **Punktis 3** on toodud lendkehad, sealjuures kuul ja haavel, mis on laskekeha, mida on võimalik relva abil välja tulistada ja mis jätkab lendu kineetilise energia abil.¹⁷ **Punktis 6** on välja toodud laskemoona komponente kooshoidev ümbris¹⁸ ehk padrunist või mürsukest, juhul, kui tegemist on mürsuga. Lõhkeaine komponent on pigem keskmise ja suurema kaliibriga laskemoona mürsus, selle eesmärk on plahvatusel jõul hävitada või kahjustada sihtmärki. Lisaks võib olla sõjarelvade laskemoonal komponente, mis ei ole käesoleva loeteluga hõlmatud (**punkt 7**).

Lõike 2 oluliste komponentide liigitus ühtib käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1–5 toodud loeteluga.

Oluliste komponentidena käsitletakse lisaks eeltoodule padruni- või mürsukestast ning kuuli, mis on täidetud lõhkeainega või muu sõjalisel otstarbel kasutatava keemilise aine, segu või muu komponendiga. Näiteks lõhkeainega täidetud mürsukest on laskemoona oluline komponent, samuti pürotehnilist ainet sisaldav trasseeriv kuul.

Lõhkeaine, sõjalisel otstarbel kasutatava keemilise aine, sh pürotehnilise aine, puhul on tegu lõhkematerjaliseaduse (edaspidi *LMS*) kohaselt ohtliku materjaliga, mille käitlemine eeldab *LMS* § 12 lg 1 alusel tegevusluba, välja arvatud teatud erandid. Jõustunud RelvS redaktsiooniga kaotati ühe ja sama kontrollieseme puhul topeltlubade taotlemise kohustus, seega ei pea *LMS*-i kohast tegevusluba olema:

- relvaseaduse kohast tegevusluba omaval isikul relvaseaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktis lubatud koguses ja tingimustel laskemoona ning püssirohu hoidmisel, võõrandamisel, vedamisel ja kasutamisel¹⁹;
- lõhkematerjali käitleval ettevõtjal, kui tal on relvaseaduse kohane tegevusluba sõjarelvade laskemoona või lahingumoonade valmistamiseks või hoidmiseks ning loamenetluses on hõlmatud käesoleva seaduse tegevusloa kontrolliesemes olevad nõuded.²⁰

Paragrahvis 8 on sätestatud lahingumoon (ingl k *munition*) liigitus. RelvS § 83³ lõikes 2 on toodud lahingumoonade definitsioon koos komponentidega. RelvS § 83³ lõike 2 alusel on lahingumoon, välja arvatud laskemoon, lõhkeainet, pürotehnilist ainet, süüteainet või muud süttimis- või plahvatusvõimelist keemilist ainet sisaldav sõjalise otstarbega vahend ja materjal, mida saab kasutada või kohandada vastase elavjõu ja lahingutehnika kahjustamiseks või hävitamiseks, lahinguvälja valgustamiseks, suitsukatte tegemiseks või signaliseerimiseks.

Kui laskemoona kasutamine vajab tulirelva, et laskemoona lendkeha välja tulistada, siis lahingumoonade kasutamiseks saab kasutada erinevalt sõltuvalt lahingumoonade liigist. Lahingumoonade saab välja tulistada, kukutada, heita, paigaldada jne. Lahingumoonade võib olla suuteline ise liikuma, aga see võib olla ka staatiline.

¹⁷ Lendkeha definitsioonist täpsemalt leheküljel: <https://sonaveeb.ee/search/unif/dlall/dsall/lendkeha/1/est>.

¹⁸ Padrunikestade definitsioonist täpsemalt leheküljel: <https://sonaveeb.ee/search/unif/dlall/dsall/padrunist/1/est>.

¹⁹ *LMS* § 12 lg 2 p 6. – <https://www.riigiteataja.ee/akt/112122024009>.

²⁰ *LMS* § 12 lg 2 p 7. – <https://www.riigiteataja.ee/akt/112122024009>.

Lahingumoonna liigitus koos näidetega:

- pomm – Mark 82 lennukipomm;
- torpeedo – Mark 48 ADCAP, Sting Ray;
- reaktiivmürsk – TDA 122 mm;
- rakett – FIM-92 Stinger, Javelin;
- miin – M15 tankitõrjemiin; M-14 külgniin;
- granaat – käsigranaat SplHGr 85 A2, DM61, M56, M64, Carl Gustav, kumulatiivgranaat HEAT 551, Instalaza CS90 või CS70 ühelasuline granaadiheitja koos granaadiga;
- süvaveepomm – Mk 11;
- süütepomm – termiitgranaat N508;
- ründemoon – õhuründemoon Mini Harpy, õhuründemoon Warmate, veeründemoon Magura.

Varitsev ründemoon on käesoleva määruse tähenduses mehitamata õhu-, maismaa- või veesõiduki baasil sõjaliseks otstarbeks projekteeritud ja valmistatud lahingumoon, mis on võimeline sõidu kestel kindla aja vältel püsima ooterežiimis sihtmärgi varitsemiseks, leidmiseks, tuvastamiseks ja hävitamiseks (**lõige 2**).

Lõike 3 punkti 1 alusel ei loeta lahingumoonaks mehitamata õhu-, maismaa- või veesõidukit, mis on küll projekteeritud ja valmistatud ründemoonaks, kuid millel puudub lahingumoonna oluline osa (näiteks lõhkepea või laeng). **Punkt 2** sätestab, et lahingumoonaks ei loeta õppe- ja harjutusmoonna, nende spetsiaalselt kavandatud komponente. Selline erisus on põhjendatud, kuna nimetatud moonna liigid ja nende komponendid ei ole mõeldud sõjalisel otstarbel kasutamiseks, vaid täidavad väljaõppeks loodud eesmärgid.

Lahingumoonna osad ja olulised osad on sätestatud **paragrahvis 9**. Lõikes 1 toodud loetelu on avatud nimekiri, mis tähendab, et lõikes 1 nimetatud osad ei pea esinema samaaegselt ning osadid võib veel olla.

Osad, mis on välja toodud **lõike 1 punktides 1–10**, on korpus, mootor, sütik, navigeerimisseade, juhtimisseade, sihtimisseade, mehitamata õhu-, maismaa- või veesõiduk ning osa, mis sisaldab lõhkeainet, pürotehnilist ainet, süüteainet või muud süttimis- või plahvatusvõimelist keemilist ainet. Samuti võib olla lahingumoonas veel osi, mis ei ole käesoleva loeteluga hõlmatud (**punkt 10**). Näiteks ühelasulise granaadiheitja (nt Instalaza CS70) osa on ka lasketoru, mida ei saa pärast lasu sooritamist enam uuesti kasutada.

Lahingumoonna oluline osa on ainult selline osa või komponent, mis sisaldab lõhkeainet, pürotehnilist ainet, süüteainet või muud süttimis- või plahvatusvõimelist keemilist ainet (**lõige 2**). Näiteks võib olla selliseks oluliseks osaks sütik, lõhkepea, sõjalist lõhkeainet sisaldav raketikütus.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul ei ole vahetut puutumust Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Sõjarelvade, sõjarelvade laskemoona ja lahingumoonna ning nende osade ja oluliste osade täpsustav loetelu ja liigitus aitab tagada nii RelvS §-s 83³⁶ nimetatud komisjoni, tegevusloa

andja kui ka kaitsetööstusettevõtjate jaoks õigusselgust. Käesolev määrus on riigikaitse huvides, kuna aitab edendada kaitsetööstussektorit ning vähendada sellega seotud halduskoormust.

Määrusel on mõju riigiasutuste töökorraldusele ja ettevõtjate tegevusele. Mõju julgeolekule, keskkonnale, majandusele, regionaalarengule puudub.

4.1. Muudatuste mõju riigiasutuse ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Sihtrühma suurus. Eelnõu sihtrühma kuulub tegevusloa andja, kuivõrd kavandatud eelnõu mõjutab olulisel määral tegevusloa andja töökorraldust. Komisjoni kuuluvad Politsei- ja Piirivalveameti, Kaitsepolitsei ameti, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti ning Kaitseväge esindajad. Kuna määrus ei too kaasa uusi ülesandeid ega kohustusi kohaliku omavalitsuse üksustele, siis kohalikud omavalitsused sihtrühma ei kuulu.

Mõju ulatus. Määrusega kaasnev mõju on positiivne, kuivõrd see lihtsustab tegevusloa andja töökorraldust. Uute sätete kehtestamine võimaldab selgemalt eristada olulisi ja mitteolulisi osasid, mis on seni põhjutanud tõlgenduslikke vaidlusi ning takistanud või pikendanud loamenetlust. Seeläbi paraneb ka ettevõtjate õiguskindlus ja haldusmenetluse efektiivsus.

Mõju sagedus. Mõju avaldub iga kord, kui tegevusloa andjal tekib vajadus hinnata, kas konkreetne relv, laskemoon, lahingumoon, relvasüsteem või nende osa kuulub määruse reguleerimisalasse. Arvestades, et taolised juhtumid on seni moodustanud märkimisväärse osa komisjoni tööst, võib mõju hinnata suureks.

Mõju olulisus. Mõju on oluline ja praktiliselt tuntav, kuna määrus lihtsustab tegevusloa andja igapäevast tööprotsessi, vähendab menetluslikku koormust ja suurendab õigusselgust valdkonnas. Tulemuseks on kiirem, ühtlasem ja selgem loamenetluspraktika, mis aitab kaasa ka üldisele julgeolekukeskkonnale ja halduskorralduse kvaliteedile.

4.2. Määruse otsene mõju ettevõtjatele

Sihtrühma suurus. Määruse sihtrühma kuuluvad kaitsetööstusvaldkonnas tegutsevad ettevõtjad, kes juba tegelevad sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumooni ning nende oluliste osade käitlemisega või soovivad sellega alustada. Hinnanguliselt võib täna sihtrühma suurus olla u 30 ettevõtet.

Mõju ulatus. Mõju on positiivne, sest loob kaitsetööstusele soosivama ärikeskkonna. Negatiivseid kõrvalmõjusid ega olulisi riske kavandatava eelnõuga ei kaasne. Kavandatava määrusega ei looda juurde täiendavaid kohustusi, vaid selgitatakse eelkõige olemasoleva loakohustuse regulatsiooni.

Mõju sagedus. Kavandatava määruse mõju kasvab vastavalt sellele, kuidas areneb Eesti kaitsetööstus. Igale loakohustuse alla kuuluva toote valmistamist alustavale Eesti kaitsetööstusettevõtjale peab olema tagatud õigusselgus loakohustuse nõuete ja kriteeriumite üle. Selle tagamiseks on loodud loetelu ja liigitus, mida ettevõtja saab kasutada, et hinnata loakohustuse vajadust. Mõju on sage, kuivõrd igal ettevõtjal on enne komisjoni poole pöördumist võimalik hinnata loakohustuse vajalikkust.

Mõju olulisus. Mõju olulisus seisneb muuhulgas ettevõtjate võrdses kohtlemises, kuivõrd määruse üheks eesmärgiks on tagada kõigile loakohustuse subjektidele üheselt mõistetavad tingimused toodete valmistamiseks. Samuti seisneb mõju olulisus õigusselguses, kuna kaitsetööstusettevõtjatele tuleb tagada selge arusaam sellest, milliste osade tootmiseks on vaja luba taotleda ja milliste jaoks mitte.

3. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamine ei nõua täiendavaid kulusid ega too kaasa tulusid. Samuti ei ole vaja määruse rakendamiseks kavandada täiendavaid tegevusi.

4. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

5. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu edastatakse kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi kaudu järgmistele ministriumidele ja asutustele: Siseministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Rahandusministeerium, Kaitsepolitseiamet, Politsei- ja Piirivalveamet, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet.

Eelnõu ettevalmistamisel on peetud avalikke konsultatsioone määruse peamise sihtrühma – Eesti Kaitsetööstuse ja Kosmose Liiduga. Lisaks on määruse koostamisse kaasatud eksperdid järgmistes asutustest: Kaitsepolitseiamet, Politsei- ja Piirivalveamet, Kaitsevägi, Siseministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, sh Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet.

Kaasatud asutuste ja sihtrühmade esindajatega on toimunud sisulised arutelud, mille tulemusel on määruse regulatsiooni täiendatud ja täpsustatud, et tagada selle rakendatavus praktikas ning kooskõla kaitsetööstusvaldkonna vajaduste ja julgeolekuhuvidega.